

Korupcijai atsparios aplinkos kūrimas savivaldoje ir Antikorupcijos komisijų vaidmuo

Skaidrumo kultūros kūrimas savivaldoje. Antikorupcijos komisijų vaidmuo.

Doc. dr. Rita Toleikienė

Vilniaus universiteto Šiaulių akademijos docentė, Skaidrumo akademijos ekspertė

Turinys

- *Antikorupcinės komisijos veiklos pagrindas siekiant integralumo;*
- *Antikorupcinės komisijos vaidmuo savivaldybėje;*
- *Antikorupcinės komisijos suprastas vaidmuo;*
- *Antikorupcinės komisijos galimos veiklos kuriant skaidrę kultūrą.*

Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo vadovas savivaldybėms

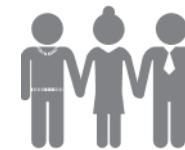

Kodėl skaidrumas svarbus savivaldoje?

- Savivaldybės – institucijos arčiausiai gyventojų.
- Skaidrumas = pasitikėjimas + efektyvumas + reputacija.
- Kai nėra skaidrumo – kyla abejonės, apatija, cinizmas.

 „Skaidrumas – geriausia korupcijos prevencija.“

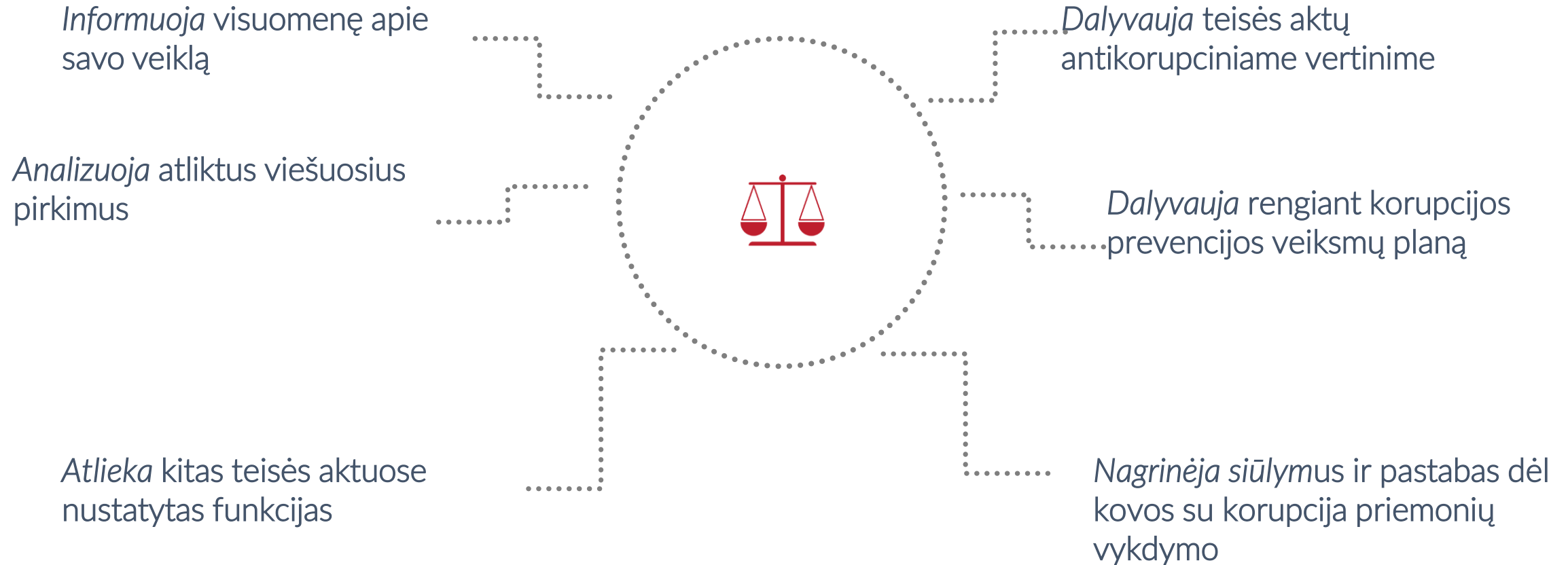
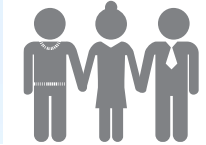

- Antikorupcinės aplinkos kūrimas teisinio reglamentavimo pagrindu
- **Gero valdymo principų diegimas/ skaidrumo kultūros formavimas kuriant antikorupcinę aplinką savivaldybėje.**

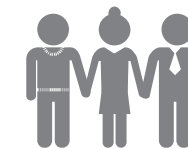
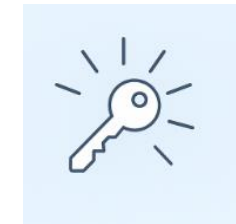

Antikorupcijos komisijos funkcijos

(LR Vietos savivaldos įstatymas, 24 str. 3 dalis)

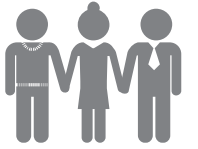
Kas yra skaidrumo kultūra?

- Ne dokumentai, o kasdieniai sprendimai ir elgesys.
- Vertybiniai ramsčiai: atvirumas, atsakomybė, sąžiningumas, pilietiškumas.
- Kai visi lygūs prieš taisykles – kuriamas pasitikėjimas.

 Skaidrumas prasideda nuo mikroelgesio – kasdienės elgsenos.

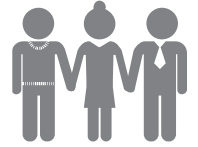
Korupcijos rizikos savivaldoje

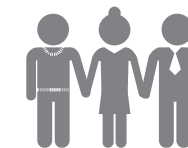

- Viešieji pirkimai, leidimai, parama, turto valdymas.
- **„Pilkosios zonos“** – kai elgesys kelia abejonių, nors formaliai teisėtas.
- **Formalus požiūris į prevenciją** – didžiausia rizika.

 Nebijokime kalbėti apie rizikas atvirai. Nuo ko tai priklauso: ar kabame šia tema, ar ne....

Komisijos partnerystė kuriant antikoruptionę aplinką

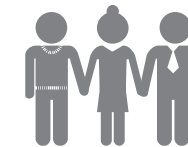
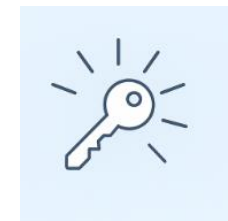

Savivaldybės atsparios aplinkos kūrėjų vaidmenys ir praktikos (*kitų šalių patirtys*)

Savivaldybės Taryba /Antikorupcinė komisija

- *Propaguoja idėją*, kad savivaldybės taryba priima tarybos narių etikos kodeksą ir įsipareigoja jo laikytis;
- *Įtraukia savivaldybės* tarybą į korupcijos rizikų vertinimą;
- *Propaguoja idėją*, kad savivaldybės taryba nustato etikos ir atitikties priemones, kurios užkirstų kelią korupcijai;
- *Skatina tarybos narius dalyvauti įgyvendinant korupcijai* atsparios aplinkos kūrimo planą (taip pat įvairiose kampanijose, informavimo renginiuose ir kt.);
- *Suteikia tarybos nariams galimybę dalyvauti mokymuose* ir informuotumo didinimo renginiuose;
- ***Sistemiškai įtraukia savivaldybės tarybą į vidinę ir išorinę komunikaciją dėl skaidrumo didinimo***;
- ***Skatina, kad savivaldybės*** taryba suteiktų saugius ir prieinamus kanalus, leidžiančius saugiai pranešti apie korupcinio pobūdžio teisės pažeidimus;
- Skatina periodiškai peržiūrėti etikos ir atitikties programas.

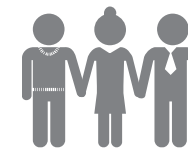
Pagal Jungtinių Tautų parengtame Korupcijai atsparios aplinkos kūrimo vadove savivaldybėms pateiktą informaciją: <https://www.stt.lt/data/public/uploads/2023/09/guide-to-corruption-free-local-government.pdf>

Antikorupcinės komisijos veiklos

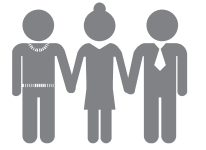
- Antikorupcinės komisijos nariai gali kurti skaidrią organizaciją taikydami **trijų krypčių priemones**:
 - **Prevencines** (mokymai, rizikų vertinimas),
 - **Kontrolines** (sprendimų priežiūra, interesų konfliktų stebėseną),
 - **Vertybines** (*etikos kodekso stiprinimas, skaidrumo kultūros ugdymas*).
- Tokiu būdu prisidedama prie **etiško, atsakingo ir viešajam interesui tarnaujančio savivaldos veikimo**.

Antikorupcinės komisijos narių suvoktas komisijos vaidmuo

💡 Antikorupcinės komisijos nariai dažniausiai suvokia savo vaidmenį **tik kaip kontrolinį, bet ne kaip moralinį bei prevencinį.**

💡 Ne mato savęs **kaip etikos kultūros puoselėtojus ir sąžiningumo sargų** savivaldybėje.

Antikorupcijos komisijų vaidmuo

Stebėseną ir prevenciją

- Komisija – ne kontrolės organas, o partneris valdysenai.

Švietimas ir kultūra

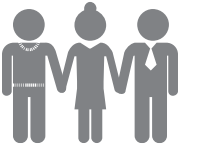
- Skaidrumas – ne tik draudimai, bet ir pasitikėjimo stiprinimas.

Komisija kaip moralinis kompasas

- Pavyzdys kitiems – laikytis aukštų etikos standartų patiems.
- Drąsa kalbėti, kai kiti tyli.
- Padėti formuoti požiūrį: „Kaip būtų teisinga?“
- Komisijos narys moralinis lyderis.

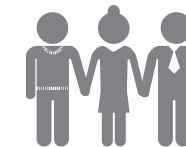
 Autoritetas kyla iš nuoseklumo ir moralinio stuburo.

Ar pavyko įgyvendinti šias skaidrios kultūros kūrimo priemones?

- Konsultuoti/**edukuoti kolegas** apie etikos principus, korupcijos rizikas, viešojo sektoriaus vertybes (neformalios diskusijos; teminiai naujienlaiškiai; informacijos perdavimas; klausimų sprendimas opozicijos valandos metu...)
- Organizuoti **mokymus, seminarus ar diskusijas** apie etikos ir skaidrumo temas (būtiną bendradarbiavimą su savivaldybės specialistais).
- Dalintis **gerosiomis praktikomis su kitų savivaldybių komisijomis**.
- Skatinti **atvirą dialogą** gyventojams apie korupcijos prevenciją (tai galima įgyvendinti politikų susitikimų su gyventojais metu).

Komisijos veiklos (ne) veiksmingumą lemiantys veiksniai

- Komisijos lygiavertiškumo su kitomis savivaldybės komisijomis trūkumas;
- Mero palaikymo trūkumas;
- Komisijos sudėtyje – tik politikai/visų partijų atstovai;
- Teisinį išsilavinimą turinčio asmens įtraukimas į sudėtį;
- Komisijos vadovo lyderystės stoka;
- Veiklos viešinimas kaip skaidrumo ir veiksmingumo garantas.

Bendradarbiavimo su etikos komisija trikdžiai:

- Skirtingos funkcijos;
- Bendrų tikslų, uždavinių ir programos neturėjimas (R.Toleikienė, 2018)

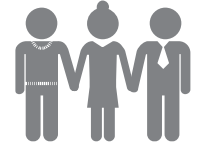

E. mokymo platforma

- kurta viešajam sektoriui, bet aktuali visiems;
- pasiekiamo bet kur ir bet kada;
- aktualiausia informacija;
- išduodami sertifikatai liudijantys kvalifikacijos kėlimą;
- nemokama.

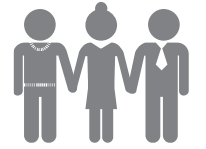
Daugiau informacijos – emokymai.stt.lt

Diskusija

 Ką galime padaryti savo savivaldybėje, kad skaidrumas taptų natūralia dalimi, o ne formalumu?

Kokias pamokas išmokome išgyvendami neskaidrumo pamokas?

Vietoj pabaigos

- Skaidrumas – kelias, ne tikslas.
- Antikorupcijos komisijos – moraliniai lyderiai.
- Kiekvienas narys – skaidrumo ambasadorius.
- Net maži pokyčiai kuria pasitikėjimą.

„Kai elgiamės skaidriai, nebijome, kad mus stebi.“

Ačiū už dėmesį!

dr. Rita Toleikienė

rita.toleik@gmail.com